

MIRO GAVRAN

KREÓN ANTIGONÉJA

(dráma)

Köszönöm Szophoklész, Anouilh és Smole közreműködését!
M.G.

A mű eredeti címe: Kreontova Antígona

Fordította: Varga Iván

Lektorálták: Varga Tamara és Varga Viktória

Szophoklész „Antigoné” című drámájának részleteit Trencsényi-Waldapfel Imre fordította.

Színházi premierek:

1. Dramsko kazalište Gavella, Zágráb, Horvátország (1983)
2. Slovensko narodno gledališče, Maribor, Szlovénia (1985)
3. TV Minitheater, Eszék, Horvátország (1987)
4. RO Theater, Rotterdam, Hollandia (1988)
5. Crnogorsko narodno pozorište, Podgorica, Montenegró (1989)
6. HNK Ivana pl. Zajca, Fiume, Horvátország (1990) (olasz nyelvű dráma)
7. HNK, Várasd, Horvátország (1991)
8. Komorni Teatar, Szófia, Bulgária (1992)
9. Bosansko narodno pozorište, Zenica, Bosznia-Hercegovina (1996)
10. Miroslav Krleža Horvát Színház, Budapest, Magyarország (1998)
11. Pulsko ljetno i INK „Pula”, Pula, Horvátország (1999)
12. Slovensko ljudsko gledališče, Celje, Szlovénia (2002)
13. Theatroom noctuabundi, Párizs, Franciaország (2004)
14. Teatar Gavran, Zágráb (2005)
15. Rousseau Theatre, Avignon, Franciaország (2007)
16. Theater Reynaert, Brugge, Belgium (2011)
17. Fakultet dramskih nauka, Belgrád, Szerbia (2016)

Rádiópremierek:

1. Radio Trieste, Trieszt, Olaszország (1985)
2. Hrvatski radio, Zágráb, Horvátország (1987)
3. Polskie Radio, Varsó, Lengyelország (2007)

Copyright 1983 © Miro Gavran, Dugi dol 58c, Zagreb (Croatia) miro.gavran@zg.t-com.hr

Hungarian translation copyright 2018 © Varga Iván ivan.varga.88@gmail.com

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítást, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is.

Sem a teljes mű, sem annak bármely része semmilyen formában – akár elektronikusan vagy mechanikusan, beleértve a fénymásolást és bármely adattárolást – nem sokszorosítható a szerző írásbeli engedélye nélkül.

Figyelmeztetés: A dráma akár profi, akár amatőr bemutatása csak a szerző írásbeli engedélyével lehetséges.

SZEREPLŐK

KREÓN

ANTIGONÉ

BÖRTÖN

ANTIGONÉ: Antigoné vagyok. Tegnapig boldog voltam, élveztem bolond életem, táncoltam, lovagoltam, úsztam... E föld királya nagybátyám, Kreón. Sehogy sem tudok rájönni miért záratott be? Minden döreség és értelmetlenség. Hűséges tábornoka azt mondta, hogy két hét múlva megölnék – azt sem tudom miért, nem tettem semmit, semmilyen tárgyalás nem volt, semmi okát nem látom. Minden olyan értelmetlen. Valami nagy, láthatatlan dolog ellened van – tehetetlen vagy. Kiugranál a bőrödből, de nincs hová futnod, száraz a torkod, érzed a gyengeségedet, görcsösen töröd az agyad, és kiutat keresel a rémálomból, de nem találsz. Azon gondolkodsz, hogy milyen csodás lenne, ha meg sem születnél volna: most nem kellene meghalnod, átkozod a szüleidet és meggondolatlan szerelmüket, átkozod a sorsot és a láthatatlan bűnösöket. Azt kívánod, bárcsak mindez csak egy rossz álom lenne, fel szeretnél ébredni. Mindhiába! Nagybátyám miért záratott be, miért fogok meghalni, miért vagyok börtönben? Miért, miért, miért?! Ó Istenem, segíts, ne hagyj magamra, bocsásd meg, hogy sosem imádkoztam Hozzád, bocsásd meg életem bűneit, és nyújts kiutat, Istenem! Kérlek Istenem, kérlek ments ki ebből a gonosz állapotból, könyörgök, Istenem!

(Kreón belép, két szöveget hoz a hóna alatt.)

KREÓN: Istenhez imádkozol?

(Antigoné nem válaszol.)

KREÓN: Nincs Isten. Csak királyok és nem-királyok léteznek. Ti, a nem-királyok találtátok ki Istent.

ANTIGONÉ: Miért ölsz meg, miért halok meg? Semmit sem tettem, mondd meg, miért ölsz meg?!

KREÓN: „Miért, miért?“ Csak nyugalom, megtudod, mindennek megvan a maga miéértje, és a legnagyobb dolgoknak van a legnagyobb miéértjük, senki sem hal meg véletlenül.

ANTIGONÉ: Én semmit sem követtem el.

KREÓN: De elkövethetsz, még van időd.

ANTIGONÉ: Hát a bűnhődés korábban van a bűnnél?

KREÓN: A jogalkotásban mindig arra törekedtem, hogy az ítélet megelőzze a bűnt.

ANTIGONÉ: De hogyan!?! Honnan tudhatnátok ki törekszik rosszra?!

KREÓN: Mi királyok látjuk a jövőt, mert mi szöjjük azt.

ANTIGONÉ: De nem akartam, és nem is fogok semmi rosszat tenni, tisztелеm az ország uralkodóját és törvényeit, nem bántom az államot, nem bántom a királyt, nem bántom a

rendszer, miért vagyok útban? Hogy lehetne büntetni, ha semmi rosszat nem tettem és soha semmi rosszat nem is fogok tenni?!

KREÓN: Még fiatal vagy, és bizonyos dolgokat nem értesz.

ANTIGONÉ: Semmit sem értek.

KREÓN: Mindent megértesz, nyugalom! (*Csend.*) Mindig is szerettem a halálraítélteimmel beszélgetni – búzlóttek a félelemtől és semmit sem értettek.

ANTIGONÉ: Én sem értek semmit.

KREÓN: Tudom. Nyugalom, ne siess, mindjárt a végéhez érünk!

ANTIGONÉ: Nem tettem semmi rosszat, miért halok meg?

KREÓN: Újabb kérdés. Meglehetősen tapintatlan vagy. Fárasztasz. Én, e föld királya fáradt vagyok, és azért jöttem, hogy kicsit beszélgessek, panaszkodjak, megnyugodjak. Előtted nem kell megjátszanom az erőt, és nem kell eltökéltséget színlelnem, mert te szinte halott vagy, tekintélyt pedig csak az élők felett szükséges gyakorolni. Azt hittem, hogy legalább egy kicsit tekintettel leszel a problémáimra.

ANTIGONÉ: Tényleg megölsz?

KREÓN: Ez már eldőlt, miért kéred folyton, hogy megismételjem az ítéleted?

ANTIGONÉ: Mióta születik ítélet tárgyalás nélkül?

KREÓN: Ne kicsinyeskedj! A formaságokat könnyű megoldani. De még két hét áll előtted, ami nem kevés. (*Csend.*) Nehéz a királyi élet, nehéz. Mióta király lettem egy éjszakát sem aludtam, ágyba fekszem, és úgy teszek, mintha aludnék – mindenki azt hiszi – a király alszik, a király pihen – reggel az apródok előtt nyújtózkodom és megjátszom a kipihentet, azonban magam mögött egy olyan szenvedéssel teli éjszaka van, melyen minden egyes rezzenésre felriadtam, mintha lázadás törne ki. Senkiben sem bízom, senkit sem szeretek, kimerült vagyok, az államügyek pedig csak halmozódnak, ha ma nem oldasz meg egy gondot – holnap három másik nő ki belőle. Nem tudom mi az ünnep, azt sem tudom mi a vadászat, sem a pihenés, nincs jogom megbetegedni – mindenki arra vár, hogy elbukjak, mindenki azt szeretné, hogy egy rossz lépést tegyek. Napi huszonnégy órát dolgozom, a rosszindulatúak pedig kibeszélnék, hogy túl sokat költök a vadászatra, a lovakra, az örömlányokra.

ANTIGONÉ: Mindig is tiszteltelek felség, Kreón bácsikám.

KREÓN: Azokat tiszteljük, akiktől félünk.

ANTIGONÉ: Én már azelőtt tiszteltelek, hogy király lettél, tiszteltelek, amikor jó atyám uralkodott.

KREÓN: Ne nevetess! Akkoriban saját magamat gyűlöltem. Udvari talpnyaló voltam, megjátszottam a veszélytelen és alázatos szolgát. Az udvari bolond a hátsó feletem rugdosta, én

pedig nem üthettem vissza, mert atyád a bolondot jobban szerette nálam. De a türelmem meghozta gyümölcsét, eljött az én időm, és mindent megteszek, hogy évtizedekig tartson.

ANTIGONÉ: Nekem mindegy, hogy évekig vagy évszázadokig uralkodsz, nekem teljesen mindegy ki van hatalmon, kíméld meg az életem, ártalmatlan vagyok, egyedül az ünnepségek, a lovaglás és az úszás foglalkoztatnak – ártalmatlan vagyok!

KREÓN: Senki sem ártalmatlan. Életünk egy szakaszában mind megelégszünk a lovaglással, a szerencsejátékkal és az örömlányokkal, aztán valaki felbosszant minket, megbánt, kinevet, megharagszunk rá, de nem tehetünk ellene semmit, mert erősebb nálunk. Mosolyogva nyelünk egyet, és megértjük, hogy a világ a királyokra és a nem-királyokra oszlik – királyok szeretnének lenni, és onnantól kezdve már jelentéktelen a lovaglás.

ANTIGONÉ: Élni akarok, élni akarok!

KREÓN: Tudom, hogy az alattvalóim gyűlölnék – ez boldoggá tesz. Ahhoz, hogy bármit jelentsek nekik, vagy szeretniük kell vagy gyűlölniük, de a szeretet annyira mulandó dolog, hogy a gyűlölet mellett döntöttem.

ANTIGONÉ: Én nem gyűlöllek!

KREÓN: A fiam, Haimón, a jegyessed türelmetlenül várja halálomat, tudom, hogy a türelme előbb vagy utóbb elfogy, s akkor megpróbálja felgyorsítani a természetes folyamatokat.

ANTIGONÉ: Haimón szeret téged.

KREÓN: Senki sem szereti a királyt, legkevésbé a fia! Ő nem is tudja, mennyire érzem a tekintetét az arcomon, a pillantásait, melyek az öregség és gyengeség jeleit keresik. A fiam a legnagyobb ellenségem. Mióta király vagyok, egyedül maradtam, még hitvesem sincs. Már egyáltalán nem alszom a nejemmel. Félek tőle, tudom, hogy a halálomat akarja, a koronát akarja.

ANTIGONÉ: Képzelődsz.

KREÓN: Nem képzelődök, hanem tudom. Egyszer, amikor ítéletet hoztam valamilyen birtokperben, ő azt mondta: „Ha én lennék a király, másképp ítélnék!” – ezt megjegyeztem.

ANTIGONÉ: Ez nem jelent semmit.

KREÓN: Ez nekem elég. A fivéridek, Eteoklész és Polüneikész a halálomat kívánják. Jogot formálnak a trónra, még egy hónap és Eteoklész nagykorú lesz, követelni fogja a koronát, de én nem adom neki! Bizonyos dolgokat nem kapunk meg, hanem elveszünk.

ANTIGONÉ: Beteg vagy bácsikám, mindenkiiben ellenséget látsz.

KREÓN: Benned és Iszménében is ellenséget látok – feleségül mész a fiamhoz, és rádöbbsz, hogy halálom pillanatában a fiam király lesz, te pedig királynő, és a halálomat fogod kívánni.

ANTIGONÉ: Nem fogom – csak kíméld meg az életem!

KREÓN: Dobj el minden reményt! Eldőlt a sorsod!

ANTIGONÉ: Hát nincs benned kegyelem?

KREÓN: A királyok nem lehetnek kegyesek. A kegyelem természetellenes, csak az istenek osztogathatnak kegyelmet.

(Csend.)

ANTIGONÉ: Hát lehetséges, hogy többé nem élhetek, többé nem sétálhatok az erdőben, nem lovagolhatok, annyi mindent nem érinthetek meg soha többé?

KREÓN: Az élet kegyetlen... ha nem vagy király.

(Csend.)

ANTIGONÉ: A fivéreim kiszabadítanak.

KREÓN: Egy órája azt mondták te szabadítod ki őket.

ANTIGONÉ: Szóval ők is...

KREÓN: Igen, őket is bezárattam, rájuk is halál vár. Úgy döntöttem, hogy minden ellenségemet elpusztítom.

ANTIGONÉ: Nem fog sikerülni, a nép majd fellázad, amikor meglátja, hogy a király mézszárlásba kezd.

KREÓN: A nép ostoba... a nép azt gondolja, amit én akarok, a nép az én hirdetményeimet olvassa és az én papjaimat hallgatja.

(Csend.)

ANTIGONÉ: Hát Iszméné?

KREÓN: Őt megkímélem. Rossz, ha egy királynak kevés lehetséges utóda van, s még rosszabb, amikor egy sincs. A legjobb, ha csak egy van, aki ráadásul veszélytelen és buta. Ezért Iszméné kivételével mindannyiótokkal végzek.

ANTIGONÉ: Öld meg Iszménét, engem kímélj meg! Ikrek vagyunk, mindenben hasonlítunk, senki sem tud megkülönböztetni bennünket.

KREÓN: Nem vagytok ugyanolyanok.

ANTIGONÉ: Hogyhogy nem, amikor úgy hasonlítunk egymásra, mint két tojás, amit én megélttem, ő is megélt, mindig is együtt voltunk? Őt öld meg, és engem kímélj meg!

KREÓN: Antigoné, már minden eldőlt – te meghalsz, Iszméné élni fog.

ANTIGONÉ: De miért én?! Ugyanolyanok vagyunk, az emberek gyakran összekevernek minket.

KREÓN: Nem vagytok ugyanolyanok.

ANTIGONÉ: Hogyhogy nem?

KREÓN: Jusson eszedbe, szólítottalak-e valaha Iszméné nevén, őt pedig a te neveden?!

ANTIGONÉ: Nem. Valóban, csak te tudtál minket megkülönböztetni, ezen mindig csodálkoztam.

KREÓN: Ezen nincs mit csodálkozni, könnyen megkülönböztettek benneteket, mert teljesen mások vagytok. Az emberi félelemnek szaga van, én egyike vagyok azon ritka személyeknek, akik megérik az emberi félelmet, minden ember a félelem szagát terjeszti maga körül, de nem ugyanolyan mértékben – te kevésbé bűzlesz a félelemtől, mint Iszméné, a szagotok alapján különböztettek meg benneteket, te veszélyesebb vagy, ezért öllek meg téged, Iszménét pedig megkímélem.

ANTIGONÉ: Tévedsz!

KREÓN: A király sose téved... mindnyájatok közül Iszméné fél tőlem a legjobban. Iszméné a legártalmatlanabb és a legbutább. Antigoné, ne kezdj többé az életről beszélni, mert már halott vagy!

(Csend.)

ANTIGONÉ: Ha minden eldőlt, ha mindennek úgy kell lennie, ahogy mondd, miért beszélgetsz velem, egyáltalán mit akarsz tőlem?

KREÓN: A halálodról akarok beszélgetni.

ANTIGONÉ: Miért?

KREÓN: Nem mindegy hogy hal meg valaki, különböző halálok vannak.

ANTIGONÉ: Kínozni akarsz?

KREÓN: Dehogy... ha együttműködsz.

ANTIGONÉ: Nem értem.

KREÓN: Nem vagy rabszolga, nem vagy egyszerű polgár, királyi sarj vagy, és utánad egy történet marad, - a halálad legendája.

ANTIGONÉ: Nekem teljesen mindegy mit mesélnek rólam az emberek, amikor már nem leszek.

KREÓN: Senkinek sem mindegy.

ANTIGONÉ: Nekem igen.

KREÓN: Nem, hazudsz! Gondolkozz és meglátod, hogy nem az...! Antigoné, tudod, hogy meg kell halnod, ebből a haldoklásból, ebből a halálból, nyerj minél többet, én valóban sokat kínálok!

ANTIGONÉ: Nem értem miről beszélsz?

KREÓN: Nyugalom, mindent elmagyarázok! Meg kell ölnöm téged, a fivéredet, a feleségedet és a fiamat. Összesen öt holttest. Nagy szám egy királyi családból. Ha bármilyen hivatalos magyarázat, bármilyen tárgyalás nélkül megöllek benneteket, akkor a nép kegyetlen uralkodónak fog tartani, és hamar lázadás tör ki. Ezzel ellentétben, ha megszervezem a legtökéletesebb pert, vagy ha a legtökéletesebb módon úgy „hal meg” a királyi család öt tagja, hogy a király egy csöppet sem lesz bűnös – az szintén rossz, mert a király színtiszta ártatlansága gyanút kelt – a nép tudja, hogy a király sosem lehet teljesen ártatlan, bármi is történjék az országban. Tehát

szükséges lenne mind a két végletet elkerülni. Ezért írtam egy sajátos drámát, amiben mi, a királyi család tagjai eljátsszuk a szerepünket. Ebben a drámában neked szántam a legmagasztosabb és a leghősiesebb szerepet az emberi társadalom és színház történetében, saját magamnak pedig az értetlen, keményfejű rosszfiú szerepét szántam, aki a történet végén még szenved is a halálotok miatt. A dráma úgy van megírva, hogy én, aki a valóságban tényleg a halálotokat kívánom, az előadásban ezt balszerencseként éljem meg. Szóval így zajlanak le az események: titokban bezárva tartom Eteoklészt és Polüneikészt, akárcsak téged, de a városban elhíreszteltem, hogy Polüneikész Argoszba ment, és sereget gyűjt ellenünk. Szintén elhíreszteltem, hogy Eteoklész hadgyakorlaton van, és a város védelmére készül. Egy hét múlva a várost megtámadja egy zsoldos csapat, róluk mindenki azt fogja hinni, hogy Polüneikész katonái. Amíg az ostrom tart, a titkos rendőrségem megöli Eteoklészt és Polüneikészt, meleg holttesteiket pedig a hadakozó felek közé dobják. A zsoldos banda visszavonul, a harctéren csak Eteoklész és Polüneikész teste marad egymás mellett, és mindenki gond nélkül elhiszi, hogy párbajban ölték meg egymást. Eteoklészt, a város védelmezőjét a legnagyobb méltósággal temettetem el, és négynapos nemzeti gyászt hirdetek, míg Polüneikész testét a harctéren hagyom temetetlenül, és halálbüntetés terhe mellett megtiltom, hogy bárki eltemesse. Ekkor színre lépsz te, aki testvéri szeretettől vezérelve elvégzed az istenek által rendelt szertartást, és szimbolikusan eltemeted a fivéredet. Ekkor az egyik titkos rendőröm, örnek álcázva magát, letartóztat és elém hoz, és ekkor az összes udvarnok előtt dacolsz velem, és arról beszélsz, hogy az isteni törvények a világi törvények felett állnak, és hogy nem bánod, hogy megszegted törvényemet, így tudatosan, félelem nélkül sétálsz a halálba. Azt parancsolom, hogy élve temessenek el egy sírba, odavisznek téged, de egyszer csak meggondolom magam, és úgy döntök, hogy megmentelek, de már késő, mert te időközben öngyilkosságot követtél el – a rendőreim fájdalommentes mérget adnak – mivel megölted magad, az én undorító fiam, a jegyessed saját akaratából belesétál a halálba a mennyasszonyával, vagyis veled. Amint a fiam „megöli magát”, az a galád nejem is fia elvesztése miatt „öngyilkos lesz”, én pedig a végén átkozom a sorsot, és megsiratlak benneteket. *(Nevet.)* Hát nem tökéletes?! Megszabadulok az öt legveszélyesebb ellenfelemtől, közben a nép szemében egy kissé bűnös, de mérhetetlenül boldogtalan király leszek.

ANTIGONÉ: Azt hiszed, hogy becsaphatod az egész országot?

KREÓN: Be fogom... zseni vagyok.

ANTIGONÉ: Biztosan nagyon sokáig írtad ezt a „drámát”.

KREÓN: Nem is olyan sokáig... minden simán ment, amint megjött az ihlet.

ANTIGONÉ: Bár ne jött volna!

KREÓN: Miért? Te nyersz a legtöbbet ebben a történetben: hőssé válsz, ellenállsz a királynak, és magasztos célok érdekében önként vonulsz a halálba.

ANTIGONÉ: Badarság!

KREÓN: Nem badarság! Mindenképpen meg kell halnod, hát nem jobb félistenként, mint egyszerű halandóként?

ANTIGONÉ: Jobban szeretném Iszméné szerepét játszani.

KREÓN: Én is. Nekem sem tetszik a sajátom, de az életben nem lehet mindig csak kapni. Itt van a drámám vagy darabom szövege, nevezheted, aminek akarod. Az egyik példány a tiéd, a másik az enyém.

(Antigoné felé nyújtja az egyik példányt, a lány elveszi.)

ANTIGONÉ: Amennyire ki tudtam venni a szavaidból, bizonyos részek nagyon ostobák és gyerekesek.

KREÓN: Melyek azok?

ANTIGONÉ: Hát, a testvér eltemetése, azt senki sem fogja elhinni... miért temetném el lázadó fivéremet, miért dacolnék veled, amikor a te akaratodtól függ az életem?

KREÓN: Te egy hős vagy, a gondolkodásod más logikával működik: téged magasztosabb, nemesebb célok vezérelnek.

ANTIGONÉ: Igen, de egyszerű lány vagyok, aki csak most kezdett el élni, nem vagyok olyan bolond, hogy egy elv miatt eldobjam az életem.

KREÓN: Te nem vagy egyszerű lány: valamennyi ember felett állsz, csodálni fognak, legendákat terjesztenek és drámákat írnak rólad, fogalommá válsz, egy nap az emberek az „Antigonét” kiejtve sokkal többet mondanak egy névnel. *(Rövid csend.)* Elfogadod a szerepet?

(Hosszabb csend.)

ANTIGONÉ: Mi lesz, ha elutasítom?

KREÓN: Ha elutasítod: azonnal meghalsz, de nem hősként, és nem fájdalommentes méregtől, hanem szenvedések közepette, de ha elfogadod: még két hét marad az életedből, két hét a szerep betanulására. *(Csend.)* Szóval?

(Csend.)

ANTIGONÉ: Elfogadom.

KREÓN: Akkor nyisd ki a huszadik oldalnál, el szeretnék próbálni egy igazán fontos jelenetet!

(Antigoné kinyitja a huszadik oldalnál.)

KREÓN: Felülről a harmadik sor, onnan hogy „Kezrede adtak...”

ANTIGONÉ: Aha!

KREÓN: Gyerünk, olvasd!

ANTIGONÉ: *(olvas)*

„Kezetre adtak s meghalok - többet kívánsz?”

KREÓN: *(olvas)*

„Nem én, ha ez meglesz, mindent elértem én.”

ANTIGONÉ: *(olvas)*

„Mit vársz tehát? Amint nekem minden szavad

Terhemre van, s míg élek csak, terhemre lesz,

Mit én még mondhatok, neked sem tetszik az.

Bizony...”

KREÓN: Állj, állj! Így nem beszélhetsz! Nem mondhatod csak úgy „Mit vársz tehát?” – ez túl lágy, értsd meg: ellenállsz nekem, nem tőlem félsz, a haláltól félsz, világos előtted, hogy végigjáród az utat, megvetsz, én egy hangya vagyok, te pedig hős! Kezdjük az elejéről – és ne felejtse el ki vagy!

ANTIGONÉ: *(olvas)*

„Kezetre adtak s meghalok - többet kívánsz?”

KREÓN: *(olvas)*

„Nem én, ha ez meglesz, mindent elértem én.”

ANTIGONÉ: *(olvas)*

„Mit vársz tehát? Amint nekem minden szavad

Terhemre van, s míg élek csak, terhemre lesz,

Mit én még mondhatok, neked sem tetszik az.

Bizony dicsőbb nevet nem is szerezhettek,

Mint avval, hogy testvérem eltemettem én.

Itt is dicsérmének szívük szerint ezek,

Ha félelem nem volna nyelvükön lakat.

A zsarnokság viszont könnyebben boldogul,

Amit csak kedve tartja, mondhat és tehet.”

KREÓN: *(olvas)*

„Te látod így, Kadmosz népében senki más.”

ANTIGONÉ: *(olvas)*

„Látják ezek, de ajkuk tetszésedre les.”

KREÓN: *(olvas)*

„S te nem szégyelled, hogy másként gondolkodol?”

ANTIGONÉ: *(olvas)*

„Testvérért gyászt viselni szégyen nem lehet.”

KREÓN: Rendben, elég! Világos, hogy az első olvasópróbán nem tudsz megfelelően beszélni. Bele kell élned magad a szerepbe, meg kell találnod magadban azt, amiből felépíted a karaktert!

ANTIGONÉ: Ez mind ostobaság!

KREÓN: Ha elejétől a végéig elolvasod a szöveget, megváltozik a véleményed. Abból, amit elmeséltem nem lehet megérteni a teljes művészi hatalmat és a szereplőkben rejlő meggyőzőerőt. Amint elolvasod, minden világossá válik. És ne felejtsd el, az ellenállás, amit Kreón, vagyis irántam tanúsítasz, nem egy emberrel szembeni, hanem a hatalommal szembeni ellenállás, ez politikai tett!

ANTIGONÉ: Engem nem érdekel a politika!

KREÓN: De érdekel a hatalom – minden ember hatalmat akar. Politikával jutunk a legnagyobb hatalomhoz.

ANTIGONÉ: Undorodom a politikától!

KREÓN: Felejtsd el az érzelmeidet, gondoldj a szerepedre, a drámám Antigonéjára! Mindebből a legfontosabb, hogy úgy érezzük, meggyőződésből beszélsz, bár még fiatal vagy, de a világnézeted erős alapokon nyugszik, te az isteni törvények megtestesítője vagy, és értük bármire készen állsz!

ANTIGONÉ: Félek, hogy nem lesz elég meggyőző.

KREÓN: Tegyéél róla!

ANTIGONÉ: Hogyan?

KREÓN: Szereppel és lélekkel. Játssz el jól a hőst, és valóban hőssé válsz!

(Csend.)

ANTIGONÉ: Túl sokat vársz tőlem!

KREÓN: De sokat is adok!

ANTIGONÉ: Halált kínálsz!

KREÓN: A sors adta a halált abban a pillanatban, amikor királyi családba születtél, én pedig dicsőséget adok, hősnek járó tiszteletet, halhatatlanságot. *(Nevetve.)* Költői értelemben, persze. Ennél többet senki sem kapott ezen a világon.

ANTIGONÉ: Úgy beszélsz, mintha élveznéd, hogy mindnyájunkat meggyilkolsz!

KREÓN: Tévedsz! Ez nem a hóhér öröme. Nem vagyok vérszomjas, azt kívánom bárcsak senkit se kellene megölnöm, de még bezáratnom se. Ha elmondanám, hogy mindettől undorodom, nem hinnél nekem, mert a hangomban az öröm rezgését érezted. És valóban: boldog vagyok. Boldog vagyok a jól elvégzett munka miatt, boldog vagyok, mert másokat a legügyesebben meggyilkolva elkergettem magamtól a halált. Boldog vagyok, hogy megszabadulok az

ellenségeimtől és legalább egy kicsit megnyugodhat a lelkem. Kivételesen elégedett vagyok a saját ravaszságommal. A körülöttem lévő világban minden a terveim, az elképzeléseim, az irányelveim szerint alakul – és ez az, amire egész életemben vágytam: hogy ne legyek tárgy, mellyel mások játszanak, hanem isten legyek, aki másokkal játszik!

ANTIGONÉ: Túl büszke vagy magadra. És gőgös.

KREÓN: Én csak egy király vagyok. A király, aki szereti az életet és az uralkodást. A király, akinek az élete és az uralkodása összeolvadt, és aki nem mondhat le a uralkodásról anélkül, hogy lemondana az életről. Attól a naptól kezdve, hogy a fejemre került a korona egészen életem végéig én csupán egyszerű kötéláncos vagyok, akit mindenki figyel, és akinek bukására mind várnak.

ANTIGONÉ: Szépen tudsz beszélni életről s halálról, ezért nem esik nehezedre szavakkal magyarázni bűneidet. Az, hogy lemészárolsz minket – bűn, mely egyaránt lealacsonyít egy királyt és egy rabszolgát is.

KREÓN: Bűn...! Bűn, bűn... elfelejtettem mit jelent ez a szó, várj egy kicsit, hadd gondolkozzak...! Ja igen: büntett minden szándékosan vagy gondatlanságból elkövetett támadás a hatalom ellen, vagy akár annak megkísérlése, vagy akár a pusztá gondolat, melyben megbújik a szándék.

ANTIGONÉ: Képtelenség úgy beszélni veled, mint másokkal!

KREÓN: Természetesen! Hiszen én mindenkinél különb vagyok: nem úgy élek, nem úgy álmodom, nem úgy gondolkodom, mint a többi ember, nem örülök azoknak a dolgoknak, amik nekik örömet okoznak, és mindenkinél sokkal többet tudok. *(Csend.)* Rendben. Megbeszéltük – két hét múlva fellépünk, nálad van a dráma, olvasd és tanuld meg fejből a szereped, egy hét múlva jövök elpróbálni!

ANTIGONÉ: Csak egy hét múlva?

KREÓN: Igen, csak egy hét múlva – akkor begyakoroljuk a jeleneteinket, most csak az számít, hogy megtanuld a szöveget. Az őreim jók lesznek hozzád. Én is gyakorlom a szerepem. Egy hét múlva találkozunk!

(Kreón elmegy.)

(Antigoné egyedül van – kezébe veszi a drámát, kinyitja az első oldalt és olvasni kezd magában. Elsötétül a színpad.)

KÖZJÁTÉK

Az első és a második jelent között hangos zene szól, amíg a színpadon sötét van. Néhány pillanatra a zene elhalkul, és csak akkor halljuk a hangfalon keresztül Antigoné hangját a következő mondatokkal:

„Nem szenvedek semmit, mi elcsúfítaná szép halálomat...

Elvállalom, s tagadni nem fogom soha.

(Jajgatás.) Elvállalom, s tagadni nem fogom soha...

Azt rég tudom, hogy meghalok... a ha tán idő előtt

Halok meg, én még avval is csak nyerhetek...

Azért, hogy ily sors vár rám, nem panaszkodom...

Gyűlölni nem születtem én, szeretni csak...

Mit vársz tehát?...

A szenvedésben ismerem fel vétkeimet. *(Jajgatás.)*

A szenvedésben...!”

BÖRTÖN

(Antigoné nyugodtan ülve maga elé néz, ott van mellette a „dráma“, kezébe veszi, lapozgatja, elidőzik az egyik oldalnál, félreteszi a szöveget, feláll és játssza a szerepet. A hangja összeszedett, se nem túl erős, se nem túl hangos, mostantól kezdve egész végéig minden szavából és minden mozdulatából béke, erő és akarat sugárzik.)

ANTIGONÉ:

„Ó sírom, nászszobám, te föld odvába vájt
Örök tanyám, immár elindulok feléd,
S szeretteim felé, mert Perszephassza már
Legtöbbjüket halott népébe vette fel.
Közéjük most utolsónak megyek magam,
Pedig lett volna még az élethez jogom.
Megyek tehát s számomra egy remény maradt:
Hogy kedvesen fogadnak ott apám s anyám.”

KREÓN: Tanulsz?

ANTIGONÉ: Megtanultam.

KREÓN: Remélem jól!

ANTIGONÉ: Talán túl jól.

KREÓN: Meglátjuk!

ANTIGONÉ: Meglátjuk!

(Csend.)

KREÓN: Eltelt egy hét.

ANTIGONÉ: Nem baj.

KREÓN: Már csak egy heted maradt hátra.

ANTIGONÉ: Talán mégsem.

KREÓN: Miért?

(Csend.)

KREÓN: Érdekel mi van odakint?

ANTIGONÉ: Nem érdekel!

KREÓN: Azért elmondom: kint süt a nap. A népem készülődik az ál-háborúra Polüneikész seregével. Az udvarnokok észre sem veszik, hogy eltűntél, úgy hiszik, hogy Iszméné is te vagy.

ANTIGONÉ: Hasonlók voltunk, szinte azonosak.

KREÓN: Hogyhogy voltatok?

ANTIGONÉ: Mert már nem vagyunk.

KREÓN: Hogy érted?

(Csend.)

ANTIGONÉ: Tetszik a drámád, csodaszép. Nem értem egy állat hogyan volt képes ilyen jó művészi alkotásra.

KREÓN: Ez csupán egy gyakorlati szöveg, nincs benne semmi művészet.

ANTIGONÉ: Nem, ez nem egy egyszerű szöveg, ez egy igazi dráma, a legjobb, amit ismerek, a szerepem csodás, a többi sincs rosszul megírva.

KREÓN: Fejből tudod?

ANTIGONÉ: Többet tudok annál. Az elmúlt hét éjszaka szinte nem is aludtam, minden időmet a kéziratoddal töltöttem. Van benne valami varázslatos, valami fenséges. Írónak kellene lenned, nem politikusnak!

KREÓN: Az országom összes írója szívesen lenne a helyemben.

ANTIGONÉ: Észrevettem, hogy az emberekről mindig magadból kiindulva ítélsz, ezért tévedsz sok mindenben.

KREÓN: Eddig semmiben sem tévedtem.

ANTIGONÉ: De hamarosan fogsz.

KREÓN: Miben?

ANTIGONÉ: Megtudod, amikor már késő lesz.

(Csend, farkasszemet néznek.)

KREÓN: A titkos rendőrségem tökéletesen működik, így semmi sem történhet az országomban, anélkül, hogy mindenkinél korábban megtudnám.

ANTIGONÉ: Kreón, egy ilyen jól őrzött börtönbe be lehet csempészni egy méregfiolát vagy valami hasonlót?

KREÓN: Nem lehet.

ANTIGONÉ: Biztos? Elfelejtet, hogy a börtönőreid is emberek a maguk gyengeségeivel.

(Csend, farkasszemet néznek.)

KREÓN: Mondani akarsz valamit?

ANTIGONÉ: Semmit sem akarok többé.

(Csend.)

KREÓN: Elpróbáljuk?

ANTIGONÉ: Elpróbálhatjuk.

KREÓN: Vedd elő a szöveget!

ANTIGONÉ: Szükségtelen.

KREÓN: *(Megnézi a szövegét.)* Harmincötödik oldal, onnan hogy „Barát se kísér, nászadal...”

ANTIGONÉ: *(Félbeszakítja.)* Tudom!

(Csend.)

ANTIGONÉ:

„Barát se kísér, nászadal se kísér,
Nyomorultul hurcolnak el, vár ez az út,
És nekem szegénynek már a nap szentséges fényét
Látnom sem szabad soha,
S nincs barátaim között, halálomon ki könnyet ejt.”

KREÓN:

„Mit gondoltok, ha meg lehetne váltani
Halált a jajgatással, véget érne-e?
Még mindig nem vittétek el? Beboltozott
Sírbarlangjába téve, mint parancsolom,
Hagyjátok ott magára s haljon meg, ha kell,
Vagy...”

ANTIGONÉ: Várj, bácsikám! Szemmel láthatólag egyike vagy azoknak a koronázatlan művészeknek, akik nincsenek tisztában saját alkotásuk jelentésével. Ahogy most játszottál, az semmire sem volt jó. Gyenge, puha, hatástalan.

KREÓN: Miért?

ANTIGONÉ: Értsd meg: te nem Kreón vagy, te vagy a hatalom, a hatalomnak erősebb hang kell!

KREÓN: Talán kiabáljak?

ANTIGONÉ: Megint nem érted – az erő és a hangerő nem ugyanaz, létezik erős suttogás, tudod?

KREÓN: Tudom.

ANTIGONÉ: De csak a valódi királyoknál.

KREÓN: Mit akarsz ezzel mondani?

(Csend.)

ANTIGONÉ: És vigyázz, Kreón, ne légy szájalomra méltóbb, mint a szövegben!

KREÓN: Tudom milyennek kell lennem!

ANTIGONÉ: Muszáj, hiszen te vagy a király.

KREÓN: Saját akaratomból muszáj, senki sem kényszerít rá.

ANTIGONÉ: Miért mondasz olyat, amiben te sem hiszel? Legalább előttem ne játszd meg magad többé!

KREÓN: Valóban saját akaratom szerint cselekszem.

ANTIGONÉ: Akkor isten vagy.

(Csend.)

ANTIGONÉ: Mondd meg... de őszintén... mondd: boldog vagy!?

KREÓN: Nem gondolkoztam rajta, nincs időm ostobaságokra.

ANTIGONÉ: A boldogság nem ostoba dolog.

KREÓN: Boldog vagyok, miért ne lennék!? Én vagyok a leghatalmasabb az egész királyságban, tehát én vagyok a legboldogabb is.

ANTIGONÉ: Milyen balgán gondolkodsz a legegyszerűbb dolgokról... a koronád elhomályosította a látásodat, elválasztott az emberektől és az élettől. Értelmetlen beszélgetni veled a boldogságról, vagy például a szerelemről. A király semmit sem tud mondani azokról a fogalmakról, amikről a város bármelyik koldusával beszélgethatsz. Ha így van, így van: nem szomorú dolog királynak lenni?

KREÓN: Amikor nézem a népet az utcán és a tereken, amikor nézem a kisgyerekeket és a gyenge öregembereket, és amikor tudom, hogy mindnyájuk sorsa az én akaratomon múlik, olyan hatalmasnak és fontosnak érzem magam, mint senki más e világon.

ANTIGONÉ: Hazudsz Kreón, átlátok rajtad! Tudom, hogy minden öregember és gyermek gondolatában a lázadást és saját halálot látod. És gyengének érzed magad, mert nem tudod lemészárolni az egész népet. És az a nép a te megítélésed szerint azért rossz, mert nem a te fejeddel gondolkodik.

KREÓN: A népem az én fejemmel gondolkodik, mert azzal kell gondolkodnia, mert másfajta gondolatokat nem engedek meg neki.

ANTIGONÉ: Ez csak a te beteges vágyad. Ugyanazon néptől való félelem eredménye, amelyik háromszor olyan bölcs, mint gondolnád, és amely előtted megjártssa az ostobát, mert tudja, hogy az ostobáknak mindent megbocsátanak. Félsz a néptől, félsz.

KREÓN: Talán, de nem annyira, mint a nép tőlem.

ANTIGONÉ: Nem mondanám – egyszer említetted, hogy mióta a korona a fejedre került azóta egy éjszakát sem aludtál. Még az álom is elmenekült előled, de az emberek, akikről azt állítod, hogy félnek, azok áldott álmukban horkolnak minden egyes éjszaka a kis szobájukban, mely sokkal több meleget nyújt, mint neked az egész királyságod.

KREÓN: Nem értek veled egyet!

(Csend.)

ANTIGONÉ: Csúnya vagy, felség, nagyon csúnya vagy. Valamikor szép voltál. Emlékszem arra a napra, amikor korona került a fejedre: hirtelen megrútultál.

KREÓN: Váltsunk témát!

ANTIGONÉ: Egyetlen nap alatt ráncossá vált az arcod. A mozdulataid suták lettek – talán azért, mert mindig magadon érzed az emberek tekintetét, túl sokat gondolsz azokra a tekintetekre, mert tudod, hogy a királyi nagyság jeleit keresik minden egyes mozdulatodban – ezért váltál ügyetlenné.

KREÓN: Fáradt vagy, kialvatlan, a halálra gondolsz, és badarságokat beszélsz.

ANTIGONÉ: Még a hangod is csúnya.

KREÓN: Elég az esztétikából!

ANTIGONÉ: Biztos vagyok benne, hogy még a legjobb szándék mellett sem tudná egyik alattvalód se megtalálni a szépség akár legkisebb jelét az arcodon, mert nem élhet a szépség jóság nélkül.

KREÓN: A szolgálaim ma reggel kiváló munkát végeztek, több mint elégedett vagyok az arcommal.

(Csend.)

ANTIGONÉ: És te ettől vagy boldog?! Másképpen képzeltem el a boldog embereket.

KREÓN: És te, te boldog vagy?

ANTIGONÉ: Ha őszintén válaszolnék, nem hinnél nekem, de mivel nem akarok hazudni, válasz nélkül maradsz.

KREÓN: Ma nagyon furcsán viselkedsz, tele vagy rejtélyekkel – úgy tűnik ez a halál közelségének hatása.

ANTIGONÉ: A halál közelsége – de szép szavak.

KREÓN: Azt hittem rettenetést fogsz mondani.

ANTIGONÉ: Attól függ, hogyan hallgatod.

KREÓN: Te elítéltként hallgatod.

ANTIGONÉ: Azt te csak hiszed.

KREÓN: Megint rejtélyes vagy.

ANTIGONÉ: Te pedig megint nevetséges vagy – megőrjít minden egyes szó, amit nem értesz!

KREÓN: Ez szakmai ártalom, semmi más – úgymond, mi királyok gyűlöljük a ködösítést, a ködösítés nemzi az elégedetlenséget, az elégedetlenség nemzi az erőt, az erő nemzi a lázadást.

ANTIGONÉ: Szépen mondtad, de nincs igazad – az erő nem a lázadás nemzője, a lázadás a királyok fejéből pattan ki.

KREÓN: Badarság!

ANTIGONÉ: A legkevésbé sem – amiről sokáig álmodnak, az egy nap valóra válik, és ez igaz arra is, amit akarunk, arra is, amit nem akarunk.

KREÓN: A te álmaid valóra váltak?

ANTIGONÉ: Én meglehetősen rövid ideig álmodtam.

KREÓN: Ha olyan ostoba lennél, mint a testvéred, akkor még tovább is álmodhatnál – hozzá hasonlóan tovább élhetnél.

ANTIGONÉ: Ő nem él.

KREÓN: Milyen értelemben?

ANTIGONÉ: Valódi értelemben.

KREÓN: És te most a börtönben valódi értelemben élsz?

ANTIGONÉ: Igen... most élek csak igazán.

KREÓN: Baromság!

ANTIGONÉ: Számodra minden baromság, ami nem a te fejedből pattan ki!

KREÓN: Minden baromság, ami a király engedélye nélkül történik!

ANTIGONÉ: Eszerint sok baromság van az országodban!

KREÓN: Ezt nem mondanám!

ANTIGONÉ: De én már mondtam!

(Hosszú csend.)

ANTIGONÉ: Kreón, mit gondolsz, mennyi ideig fogsz uralkodni?

KREÓN: Sokáig.

ANTIGONÉ: Mennyire sokáig?

KREÓN: Nagyon sokáig.

ANTIGONÉ: Szeretném, hogy elmondjam meddig?

KREÓN: Honnan tudhatnád?

ANTIGONÉ: Amikor az ember közeleg a saját halálához, látnokká válik.

KREÓN: Nem érdekelnek a látnokok jóslatai, nem hiszek bennük.

ANTIGONÉ: Szeretném, hogy elmondjam, milyen sokáig fogsz uralkodni?

(Csend.)

ANTIGONÉ: Szeretném, hogy elmondjam, milyen sokáig fogsz uralkodni?

KREÓN: Meddig?

ANTIGONÉ: Rövid ideig.

KREÓN: Miért?

ANTIGONÉ: Mert azt hiszed, hogy sokáig.

(Csend.)

KREÓN: Odakint gyönyörű az idő. A levegőt megtölti a tenger illata.

ANTIGONÉ: Ezekkel az elcsépelet költői szavakkal nem bánthatsz.

KREÓN: Nem az volt a célom.

ANTIGONÉ: De az volt, az volt, de nem sikerült! Szavaid már nem árthatnak! Ezen kívül: jól tudom, hogy amikor süt a nap, az a királyt melegíti a legkevésbé.

KREÓN: De a király dönti el, kit nem fog melegíteni.

ANTIGONÉ: Sovány vigasz.

(Csend.)

KREÓN: Még egy kis idő és megszabadulok a legnagyobb ellenfeleimtől.

ANTIGONÉ: Most belegabalyodtál ebbe a hálóba, most már túl késő visszalépned – de hamarosan rájössz, hogy tévedtél. Minket, a régi ellenfeleidet lélekbehatóan ismertél, és semmit sem tehattünk ellened. Mire hozzászoksz az új ellenségeidhez, már késő lesz.

KREÓN: Tőlük is időben megszabadulok, az újakat is időben elteszem láb alól, és azokat is, akik az újak után jönnek – és így tovább, egészen természetes halálomig.

ANTIGONÉ: Egyszer elkésel vagy elhamarkodod, egyszer csődöt mond a matematika, átléped a határt, és már meg sem állhatsz. Előbb vagy utóbb, de rosszul lépsz.

KREÓN: Lehetetlen! Én mindig óvatos vagyok.

ANTIGONÉ: Más királyok is mindig óvatosak, mégis mind tévednek. Ők is azt remélik, hogy örökké uralkodnak. Mind megrészegültek a hatalomtól és ebben a részegségben veszítetek.

(Csend.)

KREÓN: A legjobb, ha folytatjuk a próbát.

ANTIGONÉ: Nyugalom Kreón, a próbákat nem szabad erőltetni, különben tönkremegy az előadás!

KREÓN: Nem megy tönkre – jó a szöveg!

ANTIGONÉ: Minden a színészeken múlik!

KREÓN: A rendezőn!

ANTIGONÉ: Igen, a színészeken!

(Csend.)

ANTIGONÉ: A királyoknak jól kell ismerniük az embereket.

KREÓN: Én ismerem őket.

ANTIGONÉ: Aki jól ismeri az embereket, az tudja milyen lesz az ember, amikor a saját halálát várja.

KREÓN: Egyre ijedtebb lesz. Ezen nincs mit bölcsekedni: előnti a félelem, a halálfélelem!

ANTIGONÉ: Mit gondolsz, Kreón, mi történik, ha az ember egyszer eljut a félelem végső határáig, majd átlépi azt?

KREÓN: Akkor új félelem következik.

ANTIGONÉ: Nincs igazad, Kreón!

(Farkasszemet néznek és hallgatnak.)

ANTIGONÉ: Nyisd ki a huszadik oldalnál!

(Kreón kinyitja, megnézi mi van a huszadik oldalon.)

ANTIGONÉ:

„Kezedre adtak s meghalok - többet kívánsz?”

KREÓN:

„Nem én, ha ez meglesz, mindent elértem én.”

ANTIGONÉ:

„Mit vársz tehát? Amint nekem minden szavad

Terhemre van, s míg élek csak, terhemre lesz,

Mit én még mondhatok, neked sem tetszik az.

Bizony dicsőbb nevet nem is szerezhettek,

Mint avval, hogy testvérem eltemettem én.

Itt is dicsérnének szívük szerint ezek,

Ha félelem nem volna nyelvükön lakat.

A zsarnokság viszont könnyebben boldogul,

Amit csak kedve tartja, mondhat és tehet.”

KREÓN:

„Te látod így, Kadmosz népében senki más.”

ANTIGONÉ:

„Látják ezek, de ajkuk tetszésedre les.”

KREÓN:

„S te nem szégyelled, hogy másként gondolkodol?”

ANTIGONÉ:

„Testvéreért gyászt viselni szégyen nem lehet.”

KREÓN:

„Hát nem testvér az is, ki szembeszállt vele?”

ANTIGONÉ:

„Édes testvérem, egy anyánk volt, egy apánk.”

KREÓN:

„Íránta hát miért vagy kegyelettelen?”

ANTIGONÉ:

„Nem vádolhatna evvel az, ki sírbaszállt.”

KREÓN:

„Hogyan, ha egyiként gyászolsz meg jót és gonoszt?”

KREÓN:

„Ki meghalt, testvérem volt és nem szolga volt.”

KREÓN:

„Hazánk feldúltni jött ez, védelmezte az.”

ANTIGONÉ:

„De mégis, Hádész egy törvény szerint ítél.”

KREÓN:

„Egyforma sorsot mégse nyerhet jó s gonosz.”

ANTIGONÉ:

„Ki tudja, hátha ott lent ez tisztán marad?”

KREÓN:

„Az ellenségből holtában se lesz barát.”

ANTIGONÉ:

„Gyűlölni nem születtem én, szeretni csak.”

KREÓN:

„Menj hát utánuk és őket szeresd alatt,

De míg én élek, nem lesz asszony itt az úr.”

(Hallgatnak és farkasszemet néznek.)

KREÓN: Úgy érzem mindez túl sok... túl erősen ejted ki a szavakat, mintha ezek tényleg az elveid lennének, ne felejtsd el, hogy még csak egy fiatal lány vagy, most úgy beszéltél, mintha nem e világból való lennél, félistenként viselkedsz, de mégis egyszerű halandó vagy!

ANTIGONÉ: Nem vagyok hétköznapi ember.

KREÓN: De nem beszélhetsz úgy, mintha teljesen megszabadultál volna a félelemtől, félsz a haláltól, akárcsak mindenki más a világon!

ANTIGONÉ: Tévedsz Kreón! Egyáltalán nem ismered Antigonét!

KREÓN: A drámára gondolsz, vagy...?

(Antigoné nem válaszol, a szemébe néz, Kreón lesüti a tekintetét.)

KREÓN: A rendezői koncepcióm abból indul ki, hogy...

ANTIGONÉ: Tudom Kreón, ismerem a rendezői koncepciódat, ne fáradj a kifejtésével, nem megyek bele!

KREÓN: Antigoné...!

ANTIGONÉ: Nem rendezed meg a halálomat!

KREÓN: Ezzel meg mit akarsz mondani?!

ANTIGONÉ: Pontosan azt, amit hallottál!

(Hallgatnak és farkasszemet néznek.)

ANTIGONÉ: Nem elég, hogy megölsz, még az előadásodba is próbálsz belerángatni, végig megalázol, de keresztülhúzom a számításaidat – elutasítom az együttműködést!

KREÓN: Hogyan?! Játszanod kell!

ANTIGONÉ: Nem, nem fogok játszani a piszkos játékaidban, a drámád jó, de nem engedem, hogy bemutasd – feleslegesen írtad meg! *(Kihúz az ujjából egy egészen aprócska méregfiolát és megmutatja Kreónnak.)* Nézd ezt a mérget, jól nézd meg ezt a mérget, ha megiszom egy perc múlva meghalok! Ne közeledj! Ha akarom, azonnal megihatom, és az előadásodból nem lesz semmi!

KREÓN: Ne tréfálgass...!

ANTIGONÉ: Hallgass és figyelj rám, ne közeledj, különben kiiszom!

KREÓN: Nem mered, gyáva vagy!

ANTIGONÉ: Az voltam!

KREÓN: Még mindig az vagy, nem változhattál meg olyan hamar!

ANTIGONÉ: Már nem az vagyok, aki egy hónappal ezelőtt voltam, én megbékéltem a halálommal, te nem tudod mit jelent megbékélni a halállal, ez a legnagyobb áldás, amit csak kevesek érnek el!

KREÓN: De te...

ANTIGONÉ: Ne szakíts félbe, figyelj arra, amit mondok! Te egy állat vagy, és élvezed, amikor állatnak neveznek, de te a legkisebb vagy minden állat közül, te egy hangya vagy, minden oldalról összenyom a gyűlölet, az életed félelemmé vált, te már nem élsz, te félsz, és miután mindnyájunkat lemészárolsz, megint félni fogsz, megint gyilkolni fogsz és megint félni fogsz, sose leszel nyugodt, sose leszel kiegyensúlyozott – nektek, királyoknak jut a legkevesebb valamennyi életörömből!

KREÓN: Mi elveszük...

ANTIGONÉ: Az örömet nem lehet elvenni, a boldogságot nem lehet elragadni! Korábban gyűlöltelek, most sajnállak!

KREÓN: Magadat sajnáld!

ANTIGONÉ: Miért? Elértem a legtöbbet, amit halandó elérhet: nem félek a haláltól. Az emberek nem oszthatók királyokra és nem-királyokra, az embereket aszerint különböztetjük meg, hogy félnek a haláltól vagy nem félnek a haláltól. A drámád segített rajtam...

KREÓN: Ez egy egyszerű szöveg, csak szavak!

ANTIGONÉ: Ezek nem csak egyszerű szavak!

KREÓN: Nem éri meg idő előtt meghalnod ezekért a szavakért, hagyd a mérget, a halál úgyis megvár! – Használd ki ezt az egy hetet, ami hátra van, lovagolhatsz, úszhatsz, azt teheted, amit szeretnél, és a végén eljátszhatod az igazi hőst!

ANTIGONÉ: Nem akarok színészkedni! Nem akarok többé élni, undorodom ettől a világtól, melyben minden drámát megírnak, undorodom ettől a világtól, ahol a szerepeket rég kiosztották! Mindezek a mocskos csalások és ámitások – minden olyan fárasztó, minden undorító, értsd meg: ha most életet ajándékoznál, nem fogadnám el, nem fogadnám el, mert tudom, hogy értéktelen, valamikor vak voltam, és élveztem a sötétséget, de most, mióta látok, már nem akarok ilyen életet! Hidd el: örülök a halálnak!

KREÓN: De még hét napi életet kínálok fel!

ANTIGONÉ: Kreón, te nyomorult, te gyáva, nem fogadom el ezt a hét napi „életet“ – ezt a hét napot felcserélem a boldogságra, hogy halálommal tönkreteszem az előadásodat!

(Antigoné lassan szájához emeli a méreggel teli üveget.)

KREÓN: Ne!

ANTIGONÉ: *(Gyorsan megissza a mérget.)* Igen, Kreón, igen – perceken belül halott leszek – ott leszek, ahova nem ér el a hálód! Elmarad az előadásod, Kreón – nem láttad előre, hogy megölöm magam!

(Csend.)

KREÓN: *(Felnevet.)* Előreláttam, mindent előreláttam – testvéred, Iszméné ugyanolyan mint te – ő játssza el a szerepedet, ő elfogadja, mert szeret élni! Az én előadásaimat sohasem lehet meghiúsítani, soha!

ANTIGONÉ: Rohadék! *(Holtan összeesik.)*

VÉGE

Zágráb, 1983